

CUPRINS

Argument	11
În loc de prefață	15
PARTEA I	17
A. Exerciții de inițiere în Haiku	17
B. Exerciții de fixare și consolidare a trăsăturilor haikuului	22
C. Exerciții de actualizare și consolidare a unor noțiuni de fonetică, vocabular, morfologie și sintaxă pe texte haiku.....	29
D. Exerciții de completare și de înlocuire	31
E. Exerciții de explorare Haiku	33
F. Exerciții de scriere haiku după un desen/ acuarelă/ pictură.....	37
G. Exercițiu de comentariu.....	41
H. Exercițiu de argumentare.....	43
I. Exercițiu de corectare Haiku (tensaku).....	46
PARTEA A II-A	48
Exerciții de evaluare.....	48

PARTEA A III-A	61
Evaluare finală - portofoliu	61
Fișe pentru portofoliu	62
Anexe	65
Glosar	76
Bibliografie selectivă	78

PARTEA I

A. EXERCIȚII DE INIȚIERE ÎN HAIKU²

Item 1. Citește cu atenție și rezolvă itemii:

1. *Creangă pustie
străjuită de un corb -
toamnă târzie³*

(Bashō Matsuo, 1644-1694)

2. *Boare statornică -
mireasma irișilor
când și când⁴*

(Jim Kacian)

Item 2. Observă, identifică și notează:

a) Structura:

număr de versuri -----/-----

număr de silabe -----/-----

b) Tema:-----/-----

c) Imagini artistice și figuri de stil:-----

---

² Termenul *haiku* este alcătuit din două silabe (*hai* - spirit; *ku* - poezie); în limba japoneză nu are formă de plural, dar în limba română, după noul DOOM, primește la plural desinența *-uri*, pentru că sunetul final este o vocală (u); poetul japonez Masaoka Shiki (1867-1902) a creat termenul *haiku* înlocuind forma *hokku*, inițiată de Bashō Matsuo, prima strofă dintr-o poezie-în-lanț (*haikai no renga*).

³ *Din lirica japoneză - antologie*, de Ion Acsan, Editura Univers, 1970, București, p. 88.

⁴ *Călători pe meridiane haiku/ Travelers on haiku meridians*. Antologie de Marius Chelaru și Olimpia Iacob, Editura Premier, Ploiești, 2010, p. 87.

d) Cuvânt-cheie/ simbol pe care focalizezi:-----

-----/-----

e) Sentimentul/ Emoția simțită: -----

De reținut!

a. Definiție: Haikuul e cea mai scurtă poezie cu formă fixă, de sorginte japoneză. *Poezie a senzației* (R. H. Blyth) sau percepție a naturii prin cele cinci simțuri.

b. Structura și conținutul unui haiku:

- 3 versuri în 17 silabe, distribuite astfel: versul 1 (5 silabe), versul 2 (7 silabe), versul 3 (5 silabe);
- fără ritm/ rimă;
- presupune respectarea unor *norme și principii estetice*, diferite de poezia occidentală;
- se citește de două ori: în șoaptă, cu voce tare; se recită și se cântă⁵;
- fără titlu;
- imagini concrete: auditive, dinamice, vizuale, sinestezice⁶;

---

⁵ Haikuul tradițional se cântă, afirmă poetul Tousen Nishiike (b. 1949), președintele Societății de Haiku din Japonia, *Hinawari*; a ținut o conferință despre haiku pe 23 iunie 2018, la întâlnirea cu membri ai Societății de Haiku Constanța, în spațiul artei, Muzeul de Artă Constanța.

⁶ *Imagini sinestezice*: gustative, olfactive; tactile; dinamice, cromatice etc.

- limbaj artistic simplu: epitet, comparație, metaforă, simbol, paradox, elipsă;
- încadrează contextual imaginile: timp (*kigo* - cuvânt sau expresie sezonală) și spațiu;
- cuvânt-cheie/ simbol;
- momentul captat ca o fotografie;
- moment de meditație în natură;
- două imagini/ două teme;
- sugerează, nu descrie.

• **Citește cu atenție și reține!**

Haikuul se scrie/ se caligrafiază:

- în japoneză - o linie orizontală sau verticală; trei linii verticale, în doar 17 silabe;
- în engleză, franceză, germană sau română - trei versuri orizontale;

Tipuri de caligrafie a haikuului:

Haiga - desen și haiku, stânga sus;

Shikishi - stânga jos;

Tanzaku - dreapta

(Fișa nr. 17, prof. David Cobb, UK).

- **Ce trebuie să știi înainte de a scrie un haiku (norme și restricții)? Să recapitulăm!**

Item 1. Recitește haikuurile citate!

Item 2. Observă și reține!

În *haiku* trebuie să existe:

- un cuvânt sau o expresie sezonă, *kigo*, care să exprime direct sau să sugereze discret anotimpul sau un moment al zilei;
- o liniuță de pauză, cezura numită *kireji* sau *kire*, care taie poemul în două părți/ teme, notată după primul/ al doilea vers;
- doar două imagini artistice, fie versul 1⁷ să realizeze *imaginea* nr. 1⁸, iar V2 și V3 să realizeze *imaginea* nr. 2; fie V1 și V2 să realizeze *imaginea* 1, iar V3 să realizeze *imaginea* nr. 2;
- un cuvânt/ expresie care să exprime raportul între etern (*fūeky*) și trecător (*ryūko*);
- un cuvânt/ expresie care să exprime raportul între gol/ plin;
- un *cuvânt-cheie/ simbol* pe care focalizăm;
- triada: *unde? cine? ce? când?* sau *când? cine? ce? unde?*

Reține!

- Nu începe să scrii un haiku până nu-ți realizezi propriul *saijiki* (dicționar de cuvinte sau expresii sezonale ce pot

---

⁷ V, *vers*.

⁸ I, *imagine*.